

Prva olajšava je za vinogradnike in obstoji šele od 4. aprila. Po tej postavi so vsi na novo z ameriškimi trtami zasajeni vinogradi 10 let prosti vsakega davka. Če pa se nasad ni sponesel — in to je zdaj novo — podaljša se ta davek prosti rok zopet za nadaljnjih pet let. Novo zasajen vinograd si torej lahko ohraniš davka prostega celih 15 let. Te olajšave se lahko dobe in se morajo dovoliti. Ako bi kje ne šlo vse gladko, naj se ljudje obrnejo do državnega poslanca, kateremu naj jasno in natančno celo stvar razlože.

Olajšave so prišle sedaj tudi pri odpisu davka vsled vremenskih nezgod.

Po dosedanjem zakonu z dne 12. junija l. 1896. so se davki od zemljišč odpisali le tedaj, ako je toča, ogenj, miš ali trtna uš pokončala najmanj četrti del čistega dohodka na parceli, ki je obsegala 4 hektare, ali pa, če se je pokončalo pridelkov najmanj na enem hektaru. Druge izredne nesreče: kakor suša, moča, mraz niso imele teh prednosti.

Po novi postavi pa, ki se je sprejela v državnem zboru, daje vsaka škoda, naj je provzročena po katerikoli nesreči, pravico do odpisa davkov, ako je uničena najmanj četrtina pridelkov.

Posestniki morejo torej zahtevati odpis davka tudi, ako so drugi izredni dogodki uničili pridelke, na pr. izvenredna suša ali moča, mraz, slana, črv, rja, sapa itd.

Škoda se ceni tudi na parcelah, ki še niso bile obdelane, a so bile tako poškodovane, da je nova setev nemogoča.

Odpis davka se more zahtevati, ako povodenj, ogenj ali druge nezgode uničijo že spravljene pridelke. To velja tudi, ako na pr. povodenj uniči ali odnese že pokošeno seno na travniku.

Ako je mogoča dvojna setev, uračuni se na poškodovani parceli prva žetev ali košnja z dvema tretjinama, druga pa z eno tretjino.

Ako je četrtina do polovice pridelkov uničena, odpiše se 25 odstotkov letnega davka, ako sta uničeni dve tretjini pridelkov, odpiše se polovica davkov, ako so uničene tri četrtine, odpiše se 75 odstotkov, ako je uničen ves pridelek, odpiše se ves davek. Ako pa je parcela uničena za več nego eno leto, mora se davek v istem razmerju odpisati za isto dobo.

Ako je v gozdu ogenj na katastralni parceli uničil četrti del dreves, na parcelah nad 20 hektarjev pa najmanj 5 hektarjev, more se zahtevati odpis davka. Novi zakon dovoljuje odpis davka tudi tedaj, ako žuželke uničijo večje kose gozda.

Škoda se mora v osmih dneh ustno ali pismeno naznaniti okrajnemu glavarstvu, davčni administraciji ali krajevni davčni komisiji. Škodo naznani lastnik ali najemnik sam ali več skupaj. V izrednih slučajih more županstvo samo naznaniti poškodbo pri naj bližji davkariji.

Davčna oblast določi komisijo, da škodo ceni na lici mesta, kakor je bila doslej navada. Poškodovanec se more pritožiti, ako mu je komisija cenila škodo prenizko.

Ako pride nezgoda tik pred žetvijo, trgatvijo ali košnjo, ko je treba pospraviti ostale pridelke, je župan sam dolžan z dvema odbornikoma in dvema posestnikoma iz sosednih občin škodo ceniti.

Zaupniki ne dobe nobene odškodnine, zastopnike finančne oblasti plača država.

To so bistvene določbe novega zakona, katere naj dobro proučijo naši posestniki, posebno pa gg. župani, da se jih poslužijo, ako pride nesreča.

***** ***** Poučni in zabavni del. ***** *****

Ta bode pravi.

(Spisala Anica).

Ob oknu je slonel Guido Kuronski in zrl v jasno nebo. Bledi mesec obseval je krasni vrt, obseval belo vilo, obseval njegov blede obraz. Rožni vonj duhtel mu je nasproti, lahen veter gibal je veje cvetočega drevja. Potegnil je Guido z roko čez čelo, in „Kranjice so košate“, zamrmral. „Kljub temu pa bode Eva moja“, nadaljeval je v svojem govoru, „kljub temu bodeš moja, ti prevzetenica ti krasna!“ Stegnil je belo desnico in zaprl okno, hodil še nekaj časa po sobi gori in doli, potem pa legel v posteljo in pihnil luč. Kmalu objel ga je tudi Morfej s svojo čarobno omotnostjo in ga zazibal v sladki sen.

* * *

Guida Kuronskega obsula je naravo z vso radodarnostjo. Lepo zunanost, v prvem oziru bogastva položila mu je v zibel. Ljubeznjivost v konverzaciji, zlasti pa z ženskim, storila ga je po vsem priljubljenega. To pa ga je s časom popolnoma popačilo. Postal je brezobziren, brezčuten in polagoma prišel do ideje, da je svet ustvarjen le za njega, da živi in deluje vse le njemu na ljubo. Brezobzirno, brezčutno, ravnal je tudi z ženskimi srci. Utrgal je cvetko za cvetko zato, da jo je potem, ko se je je naveličal, vrgel zopet proč.

„Saj pa so tudi tako neumne te goske“, bahal se je včasih, da le mignem, in že frčijo vse k meni.

A staknil jo je naposled vender, ki ni bila jednaka s svojimi vrsticami. Kakor že rečeno, bil je Guido silno bogat. Imel je mnogo posestev na Hrvaškem, mnogo na Štajerskem in nekaj tudi na Kranjskem.

* * *

V lepi V—ski dolini se je bliščalo za grozdnim trsjem, na malem holmcu, belo poslopje. Bršljan vil se je po zidu in radovedno kukal pri odprtih oknih

v male oskrbnikove sobe, včasih tudi položil kak peresec na plavolaso kodrasto glavico oskrbnikove hčere Eve. Včasih pa, če je veter zibal njega cvet, je tudi božal po mehkem rožnatem licu.

Sedemnajstletna Eva je bila jedina hčerka grajskega oskrbnika Pehuna, kateremu je še stari grajski gospod izročil v varstvo lepo vilo.

— To službo pa naj ima, stalo je v oporoki starega gospoda Korunskega — čas svojega življenja. Kadar pa ne bode mogel opravljati več tega posla, naj ima prosto stanovanje v grajščini. V tem času pa, ko se je vršila naša povest, bil je Pehun še zdrav in čil, in z neutrudljivo pridnostjo je izvrševal vestno, kakor malokdo njegovih vrstnikov, svoje delo.

Imel pa je Pehun poleg Eve še ženo in sina.

Sin šolal se je na Dunaju, Eva pa je bila prišla jedva pred jednim letom iz bele Ljubljane.

V poprej tako tihi grajščini, razlegalo se je od Evinega prihoda sem vedno veselo petje. Po vrtu, v katerem so bili doslej nasajeni večinoma le domači pridelki, vzdigovale so sedaj mične cvetke ponosno svoje drobne glavice, kimale Evi nasproti, kadar je prišla jih zalivat, stresale rosne bisere ji na belo ročico, če jih je ljubkaje božala za rana zjutraj, in slušale nje mičnemu petju, ki se je razlegalo od zlate zore do tihega mraka. Pela je Eva vedno, pela veselo, brezskrbno kakor škrjanček na polju, bila je vedno vesela, vedno dobre volje, zlasti pa vsako nedeljo.

Sicer pobožna deklica pa v nedeljo vendar ni mogla zbrano moliti. Čakala je nestrpnost konec maše, prestopala iz jedne nožice na drugo, potegnila vsakih pet minut malo urico izza pasu. A ti preklicani kazalci pomikali so se tako neusmiljeno počasi, ta gospod župnik obračal se je vsako nedeljo tako grozno dolgočasno pri altarcu, pevci in pevke pa so zategovale pesmi na tako grozovite načine, da se je zdelo Evi, da trpi to že najmanj polovico večnosti. Njej pa se je tako mudilo na pošto, kjer jo je čakal list od — Ivana, njenega Ivana. Kedo bi si mislil!? Ta nedolžni obrazek, ti nedolžni modri očesci, in vse že oddano!!

Neko nedeljo tedaj, prišla je Eva kakor navadno zelo pozno od pridige domov. Razgretih lic, zatopljen v misli na ljubega, ni opazila v veži mladega gospoda, ki jo je gorečih očij ogledoval. Bil je to mladi grajščak Guido Kuronski, ki je prišel nepričakovano, neoglašeno.

Nekateri pogledi pa uplivajo na človeka tako, da jih nehote čutimo. Tako tudi Eva! Privzdignila je dolge, temne trepalnice in se začudeno ozrla na mladega grajščaka, katerega doslej sicer še ni poznala, a je vsejedno takoj pogodila, kedo mora to biti. Potrdil jo je v nje sumnji tudi oče, ki je v istem hipu stopil iz vrta in seznanil mladega Guido Kuronskega s svojo hčerjo Evelino.

Njej ni baš ugajal mladi grajščak s svojimi vročimi, črnimi očmi, toliko bolj pa njemu lepa Eva.

Vedno bil ji je za petami, vedno zasledoval nje pota, a ona znala se mu je kaj spretno izogniti. Čutila je, sicer nejasna, a vendar, da ji preti nekaj hudega, nekaj groznega od Guidove strani, in zato umaknila se mu je, kjer se mu je mogla.

To pa je strast mladega, razvajenega gospoda, kateremu je šlo doslej vse še po godu, za katerima so koprnela vsa ženska srca, le še bolj izpodkurilo.

In na kar doslej ni še nikdar mislil, kar mu ne bi bilo niti v sanjah na um prišlo, da bi se ženil, to rojilo mu je sedaj neprestano po glavi.

Hotel je imeti Evo, in naj velja kar hoče, naj se zgodi kar koli, njegova mora biti, mora.

Čakal jo je včasih po cele dneve v vrtu, skrit za grmovjem, ker dobro je vedel, da bi se mu ognila, ko bi ga ugledala, čakal včasih z uspehom, včasih pa tudi zaman.

* * *

Neznosna vročina je vladala čez rodovito Vipavsko dolino. Solnce smejalo se je na vso moč, smejalo tako, da je Evo že kar jezilo in se je skrila pred njim v hladno, senčnato lopo. Menila je, da je prazna, ko pa odpre duri, — o groza! — zagledala je mladega grajščaka, ki je sedel za mizo. Ozdravila mu je na njegov „Klanjam se gospica“, potem pa se obrnila, kajti, ljubša jej je bila neznosna vročina, kot nestrpne Guidove oči.

A zmotila se je imenitno, ko je mislila, da mu bode ušla. Hitro stopil je Guido za njo in se je siloma pridružil. Oplašilo ga ni nje hladno vedenje, ne nje zaničujoče besede, zvesto stopal je poleg nje, podoben psu, katerega desetkrat odpodimo, a v desetič zopet pride. Kar pa se je hipoma solnce skrilo. Oblaki pripluli so in zagrnili njega zorno lice v svoja temna krila. Zrak postal je še bolj težak, še bolj otohel, zapihljala ni nobena sapica, utihnile so ptice, ganilo se ni nič, bilo je vse mirno, tiho, le enakomerne stopinje Eve in grajskega gospoda so odmevale.

Eva obrnila se je proti grajščini, tedaj pa jo je prijel Guido za belo ročico in besede zaljubljene — besede težko zadrževane, ki pa so sedaj le kar lile iz njegovih ust, podobne bučanju razburjenega, razdraženega morja, — donele so ji na uho.

Omamljena od tega strastnega govorjenja, ni bila Evelina v stanu se braniti, ko jo je objel, pritiskil k sebi in se dotaknil s svojimi gorečimi ustnicami njenega obraza.

„Ne, ne, izvilo se ji je naposled iz težko vzdigujočih prsij, in sunila ga je od sebe, ne, saj vas ne ljubim!“

Osupnjen, iznenadjen, kajti kaj tacega temu podobnega ni pričakoval, zrl ji je Guido v blede lice.

„Eva, ti nočeš biti moja soproga?“ vprašal jo je naposled zategnjeno. „A saj ne veš“, pristavil je potem, kaj govoriš. A moja moraš biti, čuješ, moraš!“

Hotel jo je še jedenkrat priviti k sebi, a iztrgala se mu je siloma in stekla kot plaha srnca proti grajščini.

Nepremično stal je Guido in zrl za njo. Nad njim pa se je zagugalo drevje, začivkala je seničica, potem pa odletela. To je bil vzrok, radi katerega se je Guido na večer, s kojim se pričenja naša povest, tako nejevoljno podal k počitku.

* * *

Drugo jutro vzbudil se je mladi grajščak za rana. Predramil ga je bil veter, ki je loputal z oknom, katerega Guido na večer v svoji razburjenosti ni dobro zaprl.

Ko je vstal, da bi ga popravil, ugledal je Evo v vrtu. H kratu bil mu je dogodek prejšnega dne, jasno pred očmi, h kratu povrnilo so se mu vse želje, in le še vročeje.

„Mora biti moja, mora“, sikal je mej zobmi. Vrgel se je v mehki naslonjač, podprl glavo z obema rokama in mislil in mislil, kako bi si pridobil Evo.

„Ha, vskliknil je potem, ha, in diabolski nasmeh igral mu je okoli usten, čakaj tičica, sedaj sva vkup. Danes grem še k tvojemu očetu, in ako se brani mi izročiti tebe, zažugal mu bodem, da ga izpodim iz gradu. Saj stari ne pozna oporoke! Le čakaj to, te bode že pokorilo!

In smejal se je in radoval čez svojo bistro glavico.

Saj pa se je tudi lahko. Isti dan je bila še Eva njegova nevesta. Nekaj tednov, in izrekla je usodepolno besedico „ja“, pokopala ž njo vse veselje, vso srečo, pokopala — Ivana.

Čutila je Eva tako utrujenost, tako slabost, da je vse le kar mehanično storila, čutila se tako neizmerno nesrečna, a iztrgati se temu nasilstvu ni zamogla. Manjkalo ji je poguma pogubiti očeta, pahniti stariše v največje siromaštvo, kakor je zažugal grajščak, ako ne postane njegova. In tako se je oddala.

* * *

Zopet nekaj tednov, in kje je Guidova neskončna, neizmerna ljubezen! — Hitro je vsplamtela, a še hitreje — usahnela. Opojnost ga je minula, in Guido bil le stari, lahkomiselni, brezsrčni, brezčutni Guido. Ponosen je bil k večjemu še na svojo mlado soprogo, ko je videl, kako vzbuja nje lepota povsodi največjo pozornost. A polagoma naveličal se je tudi tega, in kesal se je, kesal se, kakor je popreje hrepenel po Evi, te stopinje, te tako brezmiselno storjene stopinje.

* * *

Še bolj pa se je kesala Eva.

Mnogo noči je preteklo, ko je slonela mlada žena v naslonjaču in jokala, in mnogokrat našla jo

je zlata zora v istej legi, v katerej jo je bil zapustil beli dan.

Trpela je Evelina, neizmerno trpela pri tem surovežu. Raztrgala bi bila te vezi, te nesrečne vezi, a kako?

„Te grozne železne verige razvezati, oh, potem čutilo bi se zopet srce lahno“, vzdihovala je včasih. A rešitve ni bilo!

Izgubljeno je bilo vse, vse izgubljeno!!

* * *

V elegantni, z največjim luksuzom opravljeni sobi, stal je ravnokar Guido. Imel je v roki bič in bil pripravljen, da odjaše v bližnjo grajščino. A zadrževala ga je Eva, ki je stala poleg njega.

Kaj ta bleda, resna gospa naj bi bila ono veselo živo dekletce, ki je skakalo pred kratkim še po gradu Korunskem?

„A kje je žarno lice tvoje?“ vprašal bi jo bil Ivan, da bi jo bil videl.

Bledega, upadlega obraza, s temnimi obroči pod očmi stala je pred soprogom, navidezno mirna. le roka, s katero se je uprla na malo okroglo mizico, trepetala je vidno.

Mirno, resno je tudi rekla: „A vidiš Guido, za naju je res, najbolje, da se ločiva. Jaz absolutno nečem več prenašati tvoje grobosti, in ti — —

„Tiho mi bodi, ti hinavka“, pretrgal ji je on besedo, „rekel sem ti, da jaz nečem tega škandala“.

„A Guido“, opomnila je ona z drhtečim glasom. „Tiho, če ne“ — vpil je grajščak hripavo.

Jeza, katera je storila podobnega živini, lotila se ga je. Vzdignil je, kakor besen roko, mahnil proti Evi, zažvižgala je palica po zraku — in na Evinem lici videla se je plava proga, in počasi je padala kaplja za kapljo krvi na njeno svetlo, dolgo obleko. Ni jeden glas pa se ni izvil mučenimi prsi Eveline, le nohte zagrebla je v mehko, belo dlan, stisnila z majhnimi zobmi ustnici, da je pogledala še iz njih gorka kri, se počasi obrnila in — odšla.

Dospevši v svojo sobo pa se je zgrudila na tla.

Pekel jo je udarec Guidov na lici, še bolj pa v srcu.

Tepel me je, tepel ta, ki je prisegel pred altarjem, da me bode branil pred vsem, in ta me je tepel.

Krčevito ihtenje pretresalo ji je ude.

* * *

Stari oskrbnik Pelun je sedel s svojim sinom in njega prijateljem Ivanom pri večerji, njegova zvesta družica pa je še po kuhinji hantirala, mej tem, ko je razsajala zunaj huda nevihta.

En blisk, en žark, razsvetljen je bil ves vrt, kakor po dnevu, — „svet križ božji“, — mrmral je Pelun — brrrr — zabobnelo je, da se je potresel celi grad.

„Oče, treščilo je“, je rekla stara Lucija, žena oskrbnikova, in stopila iz kuhinje v sobo. „Ubogi revež, ki mora sedaj potovati“, pristavila je še potem pomilovaje in se prekrižalo, ker se je zopet zablislilo. „Tako pa že dolgo ni bilo“, mrmral je Pelun, se naslonil v naslonjač in zamišljeno zrl pred se.

„Oče, kedaj pa je Eva zadnjikrat pisala!“ vprašal je čez nekoliko časa Lojze Pehun, doktor medicine, svojega očeta.

„Eva, Eva, oh ja, Eva že dolgo ni pisala. Kaj je neki ž njo?“

„Stara“, poklical je potem svojo ženo.

Ivan, prijatelj Lojzetov, pa je vzdrl pri imenu svoje nekdane ljubice. Vstal je od mize in šel proti oknu.

„Stara, kaj je neki z Evo“, vprašal je Pelun vstopivši ženo.

„Ja Albin, midva ne bi bila smela siliti otroka k temu zakonu, meni se kar zdi, da je nesrečna“, vzdihovala je ta.

„Gospod oskrbnik“, oglasi se sedaj Ivan pri oknu, „če se ne motim, da po vašem vrtu straši. Kadar se zablise, vidim temno postavo med drevjem“.

„Se pa že motite, gospod adjunkt“, odvrne mu ta.

„Stara, pogledi no“, obrne se zopet proti svoji ženi, „niso li vrata odprta, ko je tak prepih“.

„Usmiljeni Bog“, zavpije prestrašena Lujiza.

Vsi se obrnejo, in osupnjenost se prikaže na vseh obrazih, ko ugledajo mej vrati — Evo, mlado grajsko gospo, s premočeno obleko, z mrtvaškim bledim obrazom.

Hitro je priskočil Ivan tja in ravno še pravčasno ujel v svoje roke onemoglo Evelino.

Položili so jo bili na divan, jo močili in ko vse ni izdalo nič, ukazal je stari oskrbnik upreči in peljal se je sam s svojim sinom v blisku in tresku po zdravnika.

Ivan pa je klečal poleg Eve, jo gledal z ljubečimi pogledi in solza za solzo padala mu je iz zvestih oči na belo, koščeno ročico Eve. Pripognil se je nižje, in saj ne bode vedela, pritisnil lahen poljub na njeni blede ustnici.

Tedaj pa se je zganila Eva, odprla velike oči. Kje sem? prišlo je nerazložno skozi ustnici, Guido tepel, — on — me — je — tepel, — Ivan.

Hkratu bilo je temu vse jasno, hkratu razumel je beg Evin . . . Vročino ima gospa Evelina, rekel je potem proti vstopivši oskrbnici.

* * *

Počasi je okrevala Eva. Ko pa se ni bilo več bati, da bi ji utegnile škodovati pretresujoče novice, podali so ji, potem ko so jo že polagoma na to pripravili, časopis, kjer je stalo — 24. t. m. trčila sta

dva vlaka. Poškodovanih je več oseb. Mrtva obležala sta le dva, Guido Kuronski in Milan Raknac, itd. itd.

* * *

Zopet priskakljala je lahkonoža pomlad in z radodarnimi rokami obsula naravo z najlepšimi cvetkami. Tudi Vipave ni pozabila, ne vrta Kuronskega, kjer se šeta lepa, mlada grajska gospa Eva. Tudi na njeno popred blede lice, pripihljala je rudeči roži.

Danes pa je lepa Evelina zopet blede, a to bledost povzroča le sreča.

Na istem mestu stoji kakor pred dvema leti, ko jo je Guido prosil, naj postane njegova in mu je ona zbežala.

Tudi danes jo nekdo prosi ljubezni, kakor se vidi, imeti mora ta več protekcije, kajti Evelina ne stori najmanjšega poskusa za beg. Zaupljivo položila mu je glavico na ramo, Ivan Branovec pa se je pripognil in poljubil dražestni obrazek.

* * *

Zopet zašepetalo je listje na lipi, zopet zagugale so se veje, pod katerimi sta stala Ivan in Evelina.

In seničica, ki je čivkala pred dvema leti tu gori in videla, kako je letela Eva pred Guidonom in videla, da danes mirno stoji in se pusti celo poljubit, obrnila se je proti svoji zakonski polovici in čivkaje rekla: „Ti, ta bode pa že pravi, ker ne beži pred njim!“

Razglas

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1902.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi o ogledovanju živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem, in naj ji priloži:

1. izpisek iz krstne knjige (ali krstni list),
2. domovinski list,
3. šolsko spričevalo,
4. učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru,
5. župnikovo ali županovo spričevalo o poštenem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih stroških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 50 gld. podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

6. ubožni list,
7. potrdilo, da je že dve leti bil za kovaškega pomočnika.

Prošnje za vsprejem v podkovsko šolo naj se do 15. decembra l. 1902. pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.